

İndirilme Tarihi

12.02.2026 18:01:34

THB 208 - ORTA TÜRKÇE II - Fen Edebiyat Fakültesi - Türk Halk Bilimi Bölümü

Genel Bilgiler

Dersin Amacı

Dersin amacı, Harezmi ve Kıpçak Türkçelerinin temel özelliklerini kavratmak, bu tarihin yazı dillerinin daha önce kullanılan Türk yazı dillerinden farklı dil bilimsel özelliklerine dikkat çekmek, dönem Türkçesiyle kaleme alınmış yazılı kaynakları tanıtmak ve dönemin metinlerini yazma eserlerden okuyup anlamlandırma becerisi kazandırmaktır.

Dersin İçeriği

Ders kapsamında kuramsal bilgi, dilsel yetkinlik geliştirme ve uygulama olmak üzere temelde üç farklı düzeyde çalışma yürütülür.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Argunşah, M. Sağol Yüksekaya, G. ve Tabaklar, Ö. (2010). Karahanlıca-Harezmi-Kıpçakça Dersleri. İstanbul: Kesit Yay. Ata, A. (2002). Harezmi - Altın Ordu Türkçesi. İstanbul: Kitap Matbaası. Eckmann, J. (1986), "Memlük-Kıpçak Edebiyatı", (Çev. Günay Karaağaç), Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 85-99. Eckmann, J. (1996). Harezmi-Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar (Yay. Osman Fikri Sertkaya). Ankara: TDK. Hacıeminoğlu, N. (1997). Harezmi Türkçesi ve Grameri. İstanbul: İÜ EFY. İnan, A. (1953), "XIII-XV. Yüzyıllarda Mısır'da Oğuz-Türkmen ve Kıpçak Lehçeleri ve 'Halis Türkçe'", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 53-71. Kalsın, Ş. (2013). Harezmi Türkçesi Grameri -İsim-. Ankara: Gazi Kitapevi. Karamanlıoğlu, A. F. (1994). Kıpçak Türkçesi Grameri. Ankara: TDK. Öztöpcü, Kurtuluş (2007). Kısa Memlük Kıpçakçası Grameri [A Short Mamluk-Kipchak Grammar] Türk Dilleri Araştırmaları 17, pp.249-282. Toparlı, R. (1989). Kıpçak Türkçesi (2. Baskı). Erzurum: Şahsi Yayım. Toparlı, R. (1992). Harezmi Türkçesi. Erzurum: Atatürk Üni. EFY. Toparlı, R. (1993). Kıpçak Türkçesi Sözlüğü. Erzurum: Şahsi Yayım. Türk, Vahit ve Aslan Erol, Hülya (2011). XIV-XV. Yüzyıllar Türk Dili, 1. ve 2. Bölüm. Eskişehir: Anadolu Üni Yay. Ünlü, S. (2012). Harezmi Altınordu Türkçesi Sözlüğü. (Birinci Baskı). Konya: Eğitim Yay.

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Tartışma Harita ve Görsel Materyal Kullanımı Zaman Şeridi Oluşturma Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Çevrimiçi kaynakların etkili kullanımı önerilir. Akademik makale ve kitapların yanı sıra, dijital kütüphaneler ve eğitim platformları gibi çevrimiçi kaynakların etkili kullanımının öğrenme sürecini desteklemesi öngörülmüştür.

Dersi Veren Öğretim Elemanı Yardımcıları

Bulunmamaktadır.

Dersin Verilişi

Fiziksel ortamda yüz yüze eğitim.

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Doç. Dr. Neşe Erenoğlu Arş. Gör. Dr. Erdi Erbeden

Program Çıktısı

- Dönem Türkçesi'nin genel özelliklerini bilir ve Türk lehçeleri içindeki yerini tasvir eder.
- Arap kökenli Türk (Harezmi-Kıpçak) alfabesindeki harfleri ve yardımcı sesleri tanıır, harf-ses eşleştirmelerini yapar, harflerin çeviri yazı karşılıklarını işaretler.
- Dönem Türkçesinin dil bilimsel özelliklerini ve yazım kurallarını bilir.
- Dönem Türkçesiyle kaleme alınmış eserleri ve müelliflerini tanıır.
- Dönem Türkçesiyle kaleme alınmış el yazma metinleri okur ve anlamlandırır.

Haftalık İçerikler

Hazırlık	Sıra	Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
	1	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi	Tanışma Giriş Dersin Amacı Yöntemi Kaynaklar Sınavlar	
	2	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Tartışma Harita ve Görsel Materyal Kullanımı Zaman Şeridi Oluşturma Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Sözlü Dil ve Yazı Dili Kavramları Türkçenin Tarihî Yazı Dilleri ve Orta Türkçe Dönemi Kuzey-Doğu Türkçesini Hazırlayan Tarihî Zemin ve Harezmişahlar Harezmi Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 1	Metin Okuma Çalışmaları (Nehcü'l-Ferâdis) 1
	3	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Harezmi Türkçesinin Dil Özellikleri Harezmi Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 2	Metin Okuma Çalışmaları (Nehcü'l-Ferâdis) 2
	4	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Harezmi Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 3	Metin Okuma Çalışmaları (Nehcü'l-Ferâdis) 3

Hazırlık					
Sıra	Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
5	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Harezmi Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 4	Metin Okuma Çalışmaları (Nehcü'l-Ferâdis) 4
6	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Harezmi Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 5	Metin Okuma Çalışmaları (Nehcü'l-Ferâdis) 5
7	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Harezmi Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 6	Metin Okuma Çalışmaları (Nehcü'l-Ferâdis) 6
8	.				Ara Sınav
9	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Tartışma Harita ve Görsel Materyal Kullanımı Zaman Şeridi Oluşturma Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Türkçenin Tarihî Yazı Dilleri ve Orta Türkçe Dönemi Kuzey-Doğu Türkçesini Hazırlayan Tarihî Zemin ve Memlûkler-Kuman Kıpçakları Kıpçak Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 1	Metin Okuma Çalışmaları (Gülistân Tercümesi) 1
10	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Kıpçak Türkçesi Dil Özellikleri Kıpçak Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 2	Metin Okuma Çalışmaları (Gülistân Tercümesi) 2
11	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Ermeni Kıpçakçası Kıpçak Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 3	Metin Okuma Çalışmaları (Gülistân Tercümesi) 3
12	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Kıpçak Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 4	Metin Okuma Çalışmaları (Gülistân Tercümesi) 4
13	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Kıpçak Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 5	Metin Okuma Çalışmaları (Gülistân Tercümesi) 5
14	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Kıpçak Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 6	Metin Okuma Çalışmaları (Gülistân Tercümesi) 6
15	.		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Kıpçak Türkçesi Dönemi Yazılmış Eserler 7	Metin Okuma Çalışmaları (Gülistân Tercümesi) 7

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Vize	1	1,00
Final	1	1,00
Derse Katılım	14	2,00
Uygulama / Pratik	14	1,00
Ara Sınav Hazırlık	2	2,00
Final Sınavı Hazırlık	2	2,00
Ders Öncesi Bireysel Çalışma	5	2,00
Ders Sonrası Bireysel Çalışma	10	2,00

Değerlendirme

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Vize	40,00
Final	60,00

Türk Halk Bilimi Bölümü / TÜRK HALK BİLİMİ X Öğrenme Çıktısı İlişkisi

	P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10	P.Ç. 11	P.Ç. 12	P.Ç. 13	P.Ç. 14	P.Ç. 15	P.Ç. 16	P.Ç. 17	P.Ç. 18	P.Ç. 19	P.Ç. 20	P.Ç. 21	P.Ç. 22	P.Ç. 23	P.Ç. 24	P.Ç. 25
Ö.Ç. 1																									
Ö.Ç. 2																									
Ö.Ç. 3																									
Ö.Ç. 4																									
Ö.Ç. 5																									

Tablo :

- P.Ç. 1 :** Türk Halk Bilimi tezli yüksek lisans programı mezunları, alana/disipline ilişkin temel ve genel bilgiye sahip olurlar.
- P.Ç. 2 :** Halkbilimine dair belli başlı teorileri ve uygulamaları öğrenmiş olacaklardır.
- P.Ç. 3 :** Halkbilimi teori ve kuramlarını epistemolojik temelleri ile öğrenerek mesleki yaşamlarında topladıkları malzemeye uygulayabileceklerdir.
- P.Ç. 4 :** Halk kültürüne dair geliştirilen yaklaşım ve yöntemler hakkında bilgi sahibi olacaklar ve bu yöntemlere uygun ders planları ve aktiviteleri hazırlayıp uygulayabileceklerdir.
- P.Ç. 5 :** Türk Halk Bilimi tezli yüksek lisans programı mezunları, halk bilgisi ürünlerinin yaratım, aktarım ve icra süreçlerini kavrayarak halk hayatına ilişkin değişim-dönüşümleri çözümleyeceklerdir.
- P.Ç. 6 :** Türk halk bilgisi alanındaki kuram ve yöntemler konusunda yüksek seviyede bilgi sahibidirler ve bu alandaki problemlere metodolojik ve analitik bir şekilde yaklaşım çözüm önerisi sunabilirler.
- P.Ç. 7 :** Topluma dair bilgi üretirler ve ürettikleri bilgiyi karşılaşılan ekonomik, sosyal ve teknolojik problemlerin çözülmesinde kullanırlar.
- P.Ç. 8 :** Kültüre ait temel unsurları çözümleyebilecek ve bunlardan elde ettikleri çıkarımlarla toplumun kimliğini koruyan bilgi kanallarının korunmasında aktif rol alarak toplumsal kimliğimizin korunmasına hizmet edeceklerdir.
- P.Ç. 9 :** Kültürler arası iletişim kurmada, farklı kültürlerin algılanmasında ve yorumlanmasında gereken donanımı kazanarak bunları kullanabileceklerdir.
- P.Ç. 10 :** Yapılan özgün akademik çalışmalarla Türk Halk Bilimi disiplinine yenilik getirebilecek bilimsel sonuçlara ulaşabilirler.
- P.Ç. 11 :** Alanıyla ilgili karşılaştığı problemlerin çözümünde bilgisayar teknolojilerini kullanır.
- P.Ç. 12 :** İlgi alanında veya toplumun diğer kesimleriyle sözlü ve yazılı iletişim olanaklarını kullanarak profesyonel düzeyde eleştirel olarak iletişim

kurabilir.

- P.Ç. 13 :** Bir yabancı dil kullanarak alana ait konularda meslektaşlarıyla iletişim kurabilir.
- P.Ç. 14 :** Alanıyla ilgili çalışmalara katılır.
- P.Ç. 15 :** Mesleki gelişmeleri izler ve bu gelişmelere katkı sağlar.
- P.Ç. 16 :** Disiplin içi ve disiplinler arası takım çalışması yapar.
- P.Ç. 17 :** Sahada derleme, gözlem ve anket çalışmaları yapar.
- P.Ç. 18 :** Alanıyla ilgili edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri, eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında uygular.
- P.Ç. 19 :** Yaşam boyu öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirir.
- P.Ç. 20 :** Alanıyla ilgili sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklere katılır ve bu tür etkinlikleri düzenler.
- P.Ç. 21 :** Alanıyla ilgili yaptığı çalışmaları ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla paylaşır.
- P.Ç. 22 :** Beşerî bilimler alanında sosyal, kültürel hakların evrenselliğini destekler, sosyal adalet bilinci kazanır, tarihî ve kültürel mirasa sahip çıkar.
- P.Ç. 23 :** Kalite yönetimi ve süreçlerine uygun davranır ve katılır.
- P.Ç. 24 :** Bilimsel bilgiyi açık ve yetkin biçimde aktarabilir.
- P.Ç. 25 :** Sanatsal ve sportif konulara ilişkin bireysel yeteneklerini geliştirir.
- Ö.Ç. 1 :** Dönem Türkçesi'nin genel özelliklerini bilir ve Türk lehçeleri içindeki yerini tasvir eder.
- Ö.Ç. 2 :** Arap kökenli Türk (Harezmi-Kıpçak) alfabesindeki harfleri ve yardımcı sesleri tanır, harf-ses eşleştirmelerini yapar, harflerin çeviri yazı karşılıklarını işaretler.
- Ö.Ç. 3 :** Dönem Türkçesinin dil bilimsel özelliklerini ve yazım kurallarını bilir.
- Ö.Ç. 4 :** Dönem Türkçesiyle kaleme alınmış eserleri ve müelliflerini tanır.
- Ö.Ç. 5 :** Dönem Türkçesiyle kaleme alınmış el yazma metinleri okur ve anlamlandırır.